

MERGHELYNCK

Driemaandelijks tijdschrift van Familiekunde Vlaanderen in de Westhoek

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN Regio Ieper-Diksmuide

<https://www.familiekunde-ieperdiksmuide.be/>

Jaargang 28 - nummer 1 2023 januari-februari-maart

Iedere auteur is verantwoordelijk voor zijn eigen bijdrage.

- **Voorzitter:** Noël Boussemaere, E-post: noel.boussemaere@skynet.be
- **Secretaris:** Joël Snick, E-post: joel.snick@telenet.be
- **Penningmeester:** Stefaan Lazoore, E-post: stefaan.lazoore1@telenet.be
- **Bestuurslid:** Carina Pinket, E-post: boone.frank@telenet.be
- **Bestuurslid:** Herman Vandenbulcke, E-post: herman.vandenbulcke@skynet.be
- **Bestuurslid:** Marc Leupe, E-post: leupe.marc@skynet.be
-
-
-

Activiteiten

Alle activiteiten vinden plaats in ons lokaal, **Burchtstraat 1A, 8900 Ieper**, tenzij anders vermeld.

Openingstijden:

Elke maandagvoormiddag van 09:00 tot 12:00 uur.

Gesloten tijdens alle schoolvakanties: de grote vakantie, kerst- en paasvakantie, herfst- en krokusvakantie en ook op officiële vrije dagen die al of niet op een maandag vallen, zoals paasmaandag, pinkstermaandag en ook op 2de kerstdag, 11 november, enz.

Inhoud

Activiteitenkalender 2022 - 2023.	3
Oud Schrift.	5
Gouden bruiloften	7
Stefaan Lazoore.....	7
De “koeyepraag” in de Kasselrij Ieper in het jaar 1770	10
Herman Vandenbulcke.....	10
Leveringen van de inwoners van Boezinge aan het Hollandse leger in het jaar 1792	16
Herman Vandenbulcke.....	16
Het vergeten Paasbriefje	22
Marc Leupe.....	22
Word lid	24

Activiteitenkalender 2022 - 2023.

Open Bib: Vanaf januari 2023 is ons lokaal niet meer open de eerste zaterdagvoormiddag van de maand. Wie toch wenst opzoeken te verrichten in ons lokaal en zich niet kan vrijmaken op maandagvoormiddag graag een mailtje naar herman.vandenbulcke@skynet.be zodat er verder kan afgesproken worden.

Zie ook onze **VERNIEUWDE WEBSITE**, terug te vinden op onderstaande link:

<https://www.familiekunde-ieperdiksmuide.be/>

Op maandagvoormiddag is ons lokaal open tussen 9 uur – 12 uur om geïnteresseerden in de gelegenheid te stellen om opzoeken te verrichten, ideeën uit te wisselen of om onze collectie doodsbriefjes / doodsprentjes te consulteren.

Lezing & nieuwjaarsreceptie 26 januari 2023

Wegens het vooruitzicht op ijzel later op de avond werd op het allerlaatste ogenblik de lezing door de Heer Stefaan Lazoore en aansluitend de nieuwjaarsreceptie afgelast.

Geplande activiteiten:

Ook in 2023 organiseren we terug een lessenreeks **“OUD SCHRIFT”**

Data:

9 maart 2023 / 23 maart 2023 / 27 april 2023 / 11 mei 2023 / 25 mei 2023 / 8 juni 2023

Plaats: Cultuurcentrum Het Perron
Fochlaan n° 1
8900 IEPER

Prijs:

- Leden FV: 20 €
- Niet-leden FV: 25 €

Aanvang: 19 u 30

Einde: 21 u

Op zondag **14 mei 2023** nemen we met onze vereniging deel aan MOZAÏEK.
Verdere info volgt.

Bedanking.

In een vorig nummer van Merghelynck¹ vermelden we reeds de schenking van de Fam. Wim en Gerda Desot-Haghedooren (Boezinge), die ons een ganse stapel (oudere) doodsprentjes ter beschikking stelde om deze in te scannen. Ondertussen staan deze ingescande doodsprentjes op stick. Ook in december mochten we terug een ganse stapel doodsbriefen en doodsprentjes in ontvangst nemen.

Familiekunde Vlaanderen regio Mandel-Leie schonk ons duizenden rouwprentjes en ook vanwege de Société d' Histoire de Comines Warneton kregen we een ganse stapel rouwbrieven / doodsprentjes. Ook Willy Cherf (Ieper), Ronny Standaert (Langemark) en Geert Verdru (Ieper) zorgden ervoor dat onze collectie rouwbrieven / doodsprentjes verder aangroeit. Waarvoor dank.

Om ons bestand van rouwbrieven en bidprentjes verder uit te bouwen durven we ook een beroep te doen op U. Schenk ons uw rouwbrieven, doodsprentjes ... die thuis rondslingeren. Ook fotokopies, genealogische werken, heemkundige boekenworden in dank aanvaard. Niet alleen ons bewijs je daar een enorme dienst mee, maar ook andere genealogen.

Alvast dank bij voorbaat.

¹ Merghelynck / Jaargang 27 / n° 3 2022 / juli – augustus - september

Bovenstaand fragment betreft de aanvaarding van een jong meisje als religieuze in het St. Jansgodshuis te leper.

Transcriptie³:

den XIII april 1649 compareerde jaquemyncken
fonteyne filia marijn oudt XIX jaeren ofte
daerontrent gheassisteert met marijn
fonteyne haeren vader, carelote de
herdere haere moeder ende jan
fonteyne haeren broeder instanelick versoucken
an d'heer jaques van wervicke ende d'heer
antonius elle voochden d'heer ende meester
jan vanden stichele ontfangher ende jonckvrouwe
hinderynne poppel opperjonckvrouwe van sint jans
gasthuis gheadmitteert te wesen voor
religieuze ofte provengierighe vande selve
godtshuuse presenteerende ten dien effecte
de propieteyt van een rente van vier
ponden grooten s'jaers croyseerende de penninck XVI ten
proffycyte vanden voornoemde huuse die den voorschreven
vader ende moeder belovende in
spaensch gheparmitteert gheldt te besetten
op goede gronden van erfve ofte huusen
ten contentemente vande voochden vanden selve
godtshusse innegaende date deser behoudens
dat usefruit⁴ sal byfve ten profficte van
voornomde jacquemyne haer leven lanck
ghedeurende ende naer haer overlyden
sal de rente soo in proprieteyte als
usefruit blyfve ten profficte vanden voornomde
godtshuuse beloven voorts den voornomde marijn
fonteyne t'voorschreven jaquemyncken te
voorsien van cleederen ende lynwaet naer
costuyme van dese godtshuuse metsgaeders

³ Met dank aan Stefaan Lazooore voor het beschikbaar stellen van de tekst + transcriptie

⁴ Usefruit: vruchtgebruik

Gouden bruiloften

Stefaan Lazoore

In de maand van oktober 1926 werden in Langemark⁵ drie gouden bruiloften gevierd. De jubilarissen waren Verkinderen August X Bucquoye Rosalie, Claeys Petrus X Bekaert Amelie en Thoma Isidoor X Smagghe Mathilde.

De jubilarissen werden onthaald door de heer Cotteau de Pattin, burgemeester van Langemark. Zij werden ten huize afgehaald met zijn beste auto. Dan vertrokken de feestvierders met hun talrijke familie, gevolgd door de bijzondere ingezetenen van de gemeente en met muziek aan het hoofd naar de plechtige misviering van 9 uur.

Na de mis trok de stoet opnieuw naar het lokaal waarde erewijn geschonken werd, het was een vreugde zonder weerga en zowel jong als oud huppelden op de zoete muziek. Om 11 u in de avond werden de jubilarissen naar hun woning gebracht.

Voor de koppels was het een onvergetelijke dag en voor de talrijke kinders, kleinkinderen en overkleinkinderen daar allen tegenwoordig. *God geve hen nog lange jaren*

Onze jubilarissen:

1. **August Verkinderen X Rosalie Bucquoye** August werd geboren te Langemark op 11 december 1848, zoon van Petrus Jacobus overleden te Langemark op 10 augustus 1862 en van Maria Theresia Braem

Gehuwd te Langemark met Rosalia op **29 oktober 1873**

Rosalia werd geboren te Merkem op 2 januari 1851, dochter van Petrus, overleden te Langemark op 2 januari 1860 en van Maria Theresia Depover werkvrouw

2. **Petrus Claeys X Amelie Bekaert**

Petrus werd geboren te Langemark op 26 oktober 1851, zoon van Joannes Baptiste en Maria Joanna Matten

Gehuwd te Langemark op 21 april 1876 met Amelie Bekaert.

Amelie werd geboren te Langemark op 25 maart 1852, dochter van Joannes Vincentius en Barbara Francisca Gheerardyn, beide werklieden

3. **Isidoor Thoma X Mathilde Smagghe**

Isidoor werd geboren te Langemark op 20 mei 1849, zoon van Petrus Joannes, overleden te Langemark op 8 december 1873 en van Catherina Clinque werkster.

Gehuwd te Langemark op **2 september 1875** met Mathilde Smagghe.

⁵ Bron: Historische kranten / De Poperingenaar / 3 oktober 1926

Mathilde werd geboren te Langemark op 12 maart 1852, dochter van Carolus Ludovicus, overleden te Vilvoorde op 14 april 1855 en van Virginia Natalia Pieters.

Gouden bruiloft te Diksmuide⁶

Op 20 juni 1876 werd er een gouden bruiloft gevierd te Diksmuide van Pieter Andreas Leyre en Theresia Neyrinck. Het jubelfeest werd gevierd in aanwezigheid van een vijftwintigtal kinderen en kleinkinderen.

Pieter Leyre werd geboren te Diksmuide op 26 mei 1802. Hij was ingeschreven voor de nationale militie van de stad Diksmuide. Het certificaat verleend door de gouverneur van de provincie van de eerste april 1826 waar uit blijkt dat hij in de lottrekking van het jaar 1821 het nummer zestien bekomen had en vervolgens door de militieraad zitting, gehouden te Veurne, uit hoofde dat hij enige zoon was, vrijgesteld. Hij was de zoon van Petrus en Rosa Dhond.

Gehuwd te Diksmuide op 12 juni 1826 met Theresia Neyrinck.

Maria Theresia Francisca Neyrinck werd geboren te Roeselare op 30 juni 1797, dochter van Petrus, overleden te Deinze op 17 september 1813 en van Cecilia De Grendele.

Vier gouden bruiloften te Zarren⁷

- David Tuytten met Virginia Van Louwe: getrouwd op 21 februari 1827
- Lodewijk Vanhove met Blondina Watteghem: getrouwd op 9 februari 1828
- Filip Seys met Koleta Vantomme: getrouwd op 4 juli 1832
- Karel Sonnevillie met Karolina Callewaert: getrouwd op 11 juli 1832

Gouden bruiloft te Ieper⁸

Op de 2de sinksendag van 1888 vierden het echtpaar Plancke-Vandewoestyne hun gouden bruiloft. Wij geven hier de integrale tekst weer, zoals verschenen in de krant. Het moeten wel zeer bijzondere mensen zijn geweest.

“Van ’s morgens heel vroeg reeds was de gansche buurt in feestgewaad, honderden driekleurvanen wapperden aan de gevels en praalbogen met heilwenschen prijkten er.

Om 8 ure, begaven de gelukkige ouderlingen met hunne bloedverwanten in open rijtuigen langs de Tempel-, Vleeschouwers- en Boterstraten naar de St.-Niklaas kerk, waar eene mis met Te Deun gezongen werden.

Eene groote menigte groette de gelukkige echtgenooten op hunnen doortocht. Na de godsdienstplechtigheden begaven allen zich naar huis, waar menige juffertjes der buurt gereed stonden met bloemtuilen, juffer Vandebussche nam het woord, om aan de jubilarissen eenige schoone verzen op te zeggen, daarna begaven zij zich naar de plaats waar een lekker maal en een fijn glaasje wijn op hen wachtte.

⁶ Bron: Historische kranten / De Veurnaar (1838 -1937) / 1876 – 21 juni 1876

⁷ Bron: Historische kranten / De Veurnaar (1838 – 1837) / 1883 – 10 januari 1883

⁸ Bron: Historische kranten / Het weekblad van IJperen (1886 – 1906) / 1888 / 26 mei 1888

Vele heilwenschen, prachtige ruikers en niet min mooie geschenken werden aan de gelukkige gouden bruilofhouders door deelnemende harten aangeboden.

Of die brave ouderlingen menige traan van zoete aandoening gestort hebben hoeft niet gezegd te worden.

De gansche buurt was 's avonds luisterlijk verlicht en het muziek gaf de schoonste stukjes van haar repertorium.

Het was, om kort te maken, een feest, dat op alle ooggetuigen en nog veel meer op de helden ervan een diepen, onvergetelijken indruk achtergelaten heeft.

De heeren inrichters verdienen veel lof en dank over den ijver en de zelfopoffering die zij aan den dag gelegd hebben. Hun feestje is opperbest gelukt en zij hebben er veel eere van gehaald”.

Familiale info

Philippus Franciscus Plancque, werkman, geboren te Ieper op 2 januari 1815 en overleden te Ieper op 22 januari 1892, zoon van Philippus Josephus en Coleta Meeuws. Hij was woonachtig in de Beluikstraat nr.9

Gehuwd te Ieper op 9 mei 1838 met Sophia Vandewoestijne.

Sophia Amelia Vandewoestijne, kantwerkster, geboren te Ieper op 5 april 1817 en overleden te Ieper op 8 april 1895, dochter van Petrus Martinus en Amelia Constantia Verleure. Zij was woonachtig in het Belle godshuis Rijselstraat nr. 38.

Gouden bruiloft te Ieper⁹

In “Het Ypersche Volk” van 7 juli 1912 lezen we:

De echtgenoten Van Uxem- Verbeke hebben op maandag 1 juli 1912 plechtig hun gouden bruiloft gevierd. De Brakkerstraat waar de jubilarissen woonden was versierd met allerlei groente en bevlagd. Honoré Louis Van Uxem werd geboren te Ieper op 7 april 1842, rondreizende koopman, zoon van Petrus Jacobus Ludovicus, overleden te Ieper op 19 februari 1857 en Maria Theresia Josephina Janssen, overleden te Ieper op 5 maart 1842.

Hij huwde te Ieper op 28 juni 1862 met Rosalia Sophie Verbeke, kantwerkster, te Geluveld geboren op 15 juni 1835 als dochter van Joannes Franciscus en Amelia Coleta Durnez.

Honoré is schier blind geworden. Wie kende er Van Uxem niet te Ieper, hij was een Ieperse figuur, gekend om zijn kleinhandel die hij uitoefende op de zaterdag markt aan de hoek van het Vleeshuis.

Maandag rond 8 u voerde een bebloemd rijtuig de eerbiedwaardige echtgenoten naar de Sint-Maartenskerk, een stoet van kinderen en kleinkinderen volgden. Aan het kerkportaal stond E.H. kanunnik De Brouwer, pastor-deken, om de jubilarissen in te halen. Na de hartelijke woorden van een korte toespraak leidde de Z.E.H deken het jubilerend paar naar het hoogaltaar alwaar een mis ter hunne intentie opgedragen werd.

Van de kerk werd er naar het stadhuis gereden. Mijnheer schepen Van den Boogaerde was daar voor het ontvangst. Na de gelukwensen werd de erewijn en de gedenkenis aangeboden.

De stoet, na een korte wandeling door de stad, keerde huiswaarts om in familie de feestelijkheden voort te zetten.

⁹ Historische kranten / Het Ypersche Volk (1910 – 1915, 1927 – 32) / 1912 / 7 juli 1912

De “koeyeplaag” in de Kasselrij Ieper in het jaar 177010

Herman Vandenbulcke

Zoals reeds vermeld in de vorige bijdrage in Merghelynck beperken we ons hier tot de gemeenten die grosso modo in tot ons werkingsgebied regio Ieper-Diksmuide behoren. Volgende gemeenten worden in dit artikel achterwege gelaten: Staden, Rollegem-Kapelle, Westrozebeke, Moorslede, Oekene, Rumbekke en Ledegem.

Het tweede deel van dit document gaat over de verscheidene vergoedingen die werden uitbetaald aan commissarissen, schepenen, experten “koeymeesters”, messagiers.... maar is in het kader van dit artikel minder interessant.

Langemarck

1. Aen den selven ontfangher over de door hem vergoede melckkoeye gedoodt ter hofstede van Pieter SMAGGE ter vooren prochie van Langhemarck, begrepen twee en twintigh ponden parisis over het mers, hooy ende aelle volghens de gheseyde ordonnantie
145 – 0 – 0
 2. Aen den zelve ontfangher van Langhemarck over twee koeybeesten door hem betaelt aen Maerten BOURDEAU t’synder hofstede, gedoodt ende gedolven, begrepen veerthien ponden parisis over het vernieticht mers ende aele, ingevolge de gheseyde ordonnantie van den 13de jully 1771
272 – 0 – 0
 3. Aen den zelve ontfangher over eene andere koeye betaelt aen den voornomden BOURDEAU volghens de seyde ordonnantie, begrepen vyfthien ponden veerthien schelen parisis over het mers ende strooy
123 – 14 – 0
 4. Aen den selven ontfangher van Langhemarck over dry koeybeesten door hem betaelt aen Noël MYLLE tsynder hofstede ghedoodt ende ghedolven met thien ponden parisis over het vernieticht mers ende fouraghe, volghens de gheseyde ordonnantie
280 – 0 – 0
 5. Uyt crachte van de voornomde ordonnantie van den 13de jully 1771 noch laeten vallideren aen den gheseyden ontfangher van Langemarck over eene hoeye door hem betaelt aen Francois VAN ISACKER, begrepen dry ponden parisis over het mers ende fourage
120 – 0 – 0
 6. By ordonnantie vande veerthienden maerte 1772 gevallideert aen den ontfangher er prochie van Langhemarck de somme van twee duyst tweehondert ses en t’achtentigh ponden parisis over de koeybeesten ghedoodt ende ghedolven te weten den nombre van seven ter hofstede van Pieter BORRY, geprezen ter somme van
558 – 0 – 0
- Item over den nombre van achte ter hofstede van Joseph VAN STEENKISTE
828 – 0 – 0

¹⁰ Kasselrij Ieper / Schepenregisters / Reeks 1 / n° 387 / Item n° 12

Ende over den nombre van neghen koeybeesen ter hofstede van Joannes OOGHE

t' Saemen $\frac{900 - 0 - 0}{2286 - 0 - 0}$

Corvere

7. Betaelt aen Jacobus OOGHE op de Corvere in Langemarck over seven ghedooede ende ghedolven koeybeesten t'synder hofstede by ordonnantie van den 17^{den} november 1770, de somme van

1594 - 0 - 0

8. Aen Emanuel NAUWYNCK woonende onder het bestreck van het bosch Hulst over de prysie van - - niets ingevuld - - koeybeesten t'synder hove ghedoodt ende ghedolven by ordonnantie van den elfsten jully 1772 ghedepecheert op t' order van de jointe

363 - 0 - 0

Wytschaete

9. Aen Pieter Joseph DUTHILLY tot Wytschate over de prysie van drie koeybeesten t'synder hofstede ghedoodt ende ghedolven by ordonnantie van den 22sten X^{bre} 1770

288 - 0 - 0

Item over het ghedolven mers, baut ende aele, mitsgaders verbrande fourage volghens de selve ordonnantie

$\frac{5 - 0 - 0}{293 - 0 - 0}$

Saemen

10. Voorts by ordonnantie van den derden oust 1771 ghevallideert aen den ontfanger der prochie van Wytschaete over de prysie van neghen koeybeesten door hem betaelt aen Jan Baptiste VANDERMEERSCH t'synder hofstede ghedoodt ende ghedolven, begrepen vyf en veertigh ponden parisis over het verbrandt hooy ende ghedolven mers de somme van

945 - 0 - 0

11. Aen den selven ontfanger van Wytschate over vier koeybeesten door hem betaelt aen Albertus DE GRAINDE ingevolge de geseyde ordonnantie van den 3^{den} oust 1771, begrepen vyf ponden thien schelen parisis over mers ende fourage

413 - 10 - 0

12. By ordonnantie vanden 24sten jully 1772 ghevallideert aen den ontfangers van de prochie van Wytschaete over elf ghedooede hoornbeesten ter hofstede van Joseph BRABANDER, begrepen negen ponden parisis over het vernietigh mers ende fourage, de somme van

1103 - 4 - 0

Voormezele

13. Aen Jacobus Augustinus ONRAET tot Voormezele over de weerde van twee ossen, dry melckkoeynen ende twee calveren ghedoodt ende ghedolven t'synder hofstede, by ordonnantie van den 6^{den} april 1771 de somme van

670 - 0 - 0

14. Voorts by ordonnantie van den 26sten jully 1771 laeten vallideren en den ontfanger der prochie van Voormezele over twalf door hem betaelde koeybeesten aen Leopoldus PYCK ghedoodt ende ghedolven in drie exeutien respectivelyck by acten van den 9de, 12de ende 16

february, begrepen vyf ponden twalf schelen parisis over het mers ende fourage t'samen de some van neghenhondert vyf ponden twalf schelen parisis, dus

905 – 12 – 0

15. Betaelt en Francois Xaverius MORTREU tot Voormezeele over de prysie van dry ghedoode ende gedolven koeybeesten den 16^{den} january 1772, begrepen vier ponden parisis over het ghedolven mers, by ordonnantie vanden 18^{den} april 1772 de somme van

376 – 0 – 0

Aen den selven over de prysie van vyf ander koeybeesten gedoodt ende ghedolven den 24sten dito met ses ponden parisis over het mers ende fourage

387 – 0 – 0

t' Saemen 763 – 0 – 0

Crommenelst

16. Aen Antoine DE GRAEVE tot Crommenelst over veerthien koeybeesten t'synder hofstede ghedoodt ende gedolven in drie stonden by ordonnantie van den 15^{den} maerte 1771

1587 – 0 – 0

Aen den selven over het ghedolven mers ende verbrande fourage

9 – 18 – 0

t' Saemen 1596 – 18 – 0

17. Aen Pieter SWYNGEDAUIW tot Crommenelst over vier ghedoode koeybeesten in twee stonden by ordonnantie van den 15^{den} juny 1771, de somme van

432 – 0 – 0

Aen den selven oer het ghedolven mers in den stal by deselve ordonnantie

2 – 0 – 0

t'Saemen 434 – 0 – 0

Sint Jans

18. Aen den ontfangher der prochie van St. Jans soo veele hy betaelt heeft aen Pieter VERHELST over vier gedoode koeybeesten t'synder hofstede by ordonnantie vanden 8sten juny 1771

576 – 0 – 0

Over het ghedolven mers ende verbrande fourage ter selve hofstede

12 – 0 – 0

t' Saemen 588 – 0 – 0

19. Aen den zelven ontfangher van Sint Jans over neghen gedoode koeybeesten ter hofstede van Martinus DE RAEDT volgens de ghesyede ordonnantie van den achtsten juny 1771

891 – 0 – 0

Over het ghedolven mers ende fourage ter selve hofstede

6 – 0 – 0

t' Saemen 897 – 0 – 0

Brielen

20. Aen Joris NORRY ontfangher der prochie van Brielen over vyf ghedoode koeybeesten ghedoodt ende door hem betaelt aen Joannes ORREEL by ordonnantie van den 5^{den} jully 1771

696 – 0 – 0

Ende over het vernietigt mers ende fourage

30 – 10 – 0

t' Saemen 726 – 10 – 0

21. Aen den selven ontfangher van Brielen over vier ghedoode koeybeesten ter hofstede van Pieter CLAEYS in twee stonden by ordonnantie van den 5^{den} jully 1771

390 – 0 – 0

Over het ghedolven mers in den stal

2 – 0 – 0

t' Saemen 392 – 0 – 0

Dickebusch

22. Voorts by ordonnantie van den 17^{den} oust 1771 is ghevallideert aen den ontfangher der prochie van Dickebusch over derthien koeybeesten door hem betaelt aen Charles Eugenius VAN EECKE t'synder hofstede ghedoodt ende ghedolven, begrepen achthien ponden parisis over het mers ende fourage t'saemen de somme van

1284 – 0 – 0

23. Aen den selven ontfangher van Dickebusch over seven andere koeybeesten ghedoodt ter hofstede van dito VAN EECKE aen hem betaelt met seventhien ponden parisis over mers ende fourage inghevolghe de geseyde ordonnantie

711 – 0 – 0

24. Aen den selven ontfangher van Dickebusch over de prysie van noch vier andere koeybeesten betaelt aen den gheseyden Charles Eugenius VAN EECKE, begrepen acht ponden parisis voor het mers ende fourage, conforme de ghemelde ordonnantie

158 – 0 – 0

25. Aen den selven ontfangher van Dickebusch over dry koeybeesten door hem betaelt aen Ignatius COENE aldaer ghedoodt ende gedolven by de gheseyde ordonnantie, begrepen vyf ponden acht schelen parisis over mers ende fourage

533 – 8 – 0

26. Aen den selven ontfangher van Dickebusch over twee ander koeybeesten betaelt aen den gheseyden COENE volghens de voornoemde ordonnantie van den 17^{den} oust 1771 begrepen ses ponden parisis over mers ende fourage, de somme van

306 – 0 – 0

27. Aen den selven ontfangher van Dickebusch over de prysie van twee koeybeesten door hem betaelt aen Pieter VIENNE t'synder hofstede ghedolven, conforme de gheseyde ordonnantie begrepen seven ponden parisis seshien schelen parisis over mers ende fourage

139 – 16 – 0

28. Aen den selven ontfangher van Dickebusch over dry ghedoode koeybeesten door hem betaelt aen de weduwe Pieter TILLIE met twee ponden acht schelen parisis over vernietight mers volghens de gheseyde ordonnantie

194 – 8 – 0

29. Aen den selven onfanger van Dickebusch over thien andere koeybeesten aen haer betaelt confome de voorschrvn ordonnantie van den 17^{den} oust 1771, begrepen drye ponden twalf schelen parisis voor mers, de somme van

861 – 12 – 0

30. Aen den selven ontfangher van Dickebusch over de weerde van eene koeye ghedolven ter hofstede van Judocus WYDAU aen hem betaelt volghens de gheseyde ordonnantie begrepen vier ponden parisis over t'ghedolven mers, de somme van

136 – 0 – 0

31. Ende uyt crachte van de voorsejde ordonnantie van den seventhienden oust 1771 noch laeten vallideren aen den voornomden ontfangher van Dickebusch over vyf andere koeybeesten gedoodt ende gedolven ter hofstede van dito WYDAU, begrepen achthien ponden parisis over het mers ende fourage

600 – 0 – 0

32. Betaelt aen Pieter Benedictus ONRAET tot Dickebusch over de prysie van twee synder hoornbeesten ghedoodt ende gedolven by ordonnantie van den 6^{den} april 1771

237 – 0 – 0

Hollebeke

33. Item by ordonnantie van den 20sten july 1771, laeten vallideren aen den ontfangher der prochie van Hollebeke over de dry door hem betaelde koeybeesten ghedoodt ende ghedolven ter hofstede van Jacques POULLYE, begrepen twalf ponden parisis over het ghedolven mers (uytghelaeten vier ponden parisis over het bedelven van de putten, die ghebracht is onder het tweede cappittel, wesende de lasten locael van de Casselrie) de somme van

312 – 0 – 0

Gue La Motte

34. Voorts betaelt aen Jan Baptiste DE SCHIEDERE tot Gue La Motte over de prysie van acht koeybeesten gedoodt ende gedolven, begrepen een hondert seven en dertig ponden parisis over de verbrande fourage ende ghedolven mers, by ordonnantie van den veerthienden decembre seventhien hondert een en tseventigh de somme van

1337 – 0 – 0

35. Betaelt aen C. DE LORAIN tot Gue La Motte over de prysie van thien ghedooede ende ghedolven koeybeesten, begrepen t'sestigh ponden parisis over het ghedolven mers ende verbrande fourage by ordonnantie van den 25sten january 1772 de somme van

1656 – 0 – 0

Comennoort

36. Aen Jan Baptiste PLATTEAUX tot Comennoort over de prysie van eene koeye ende eene verse t'synder hofstede ghedoodt by ordonnantie van den negensten february 1771 de somme van

192 – 0 – 0

Ende over het verbrande hoy ende stroy, mitsgaeders gedolven mers ende aele, volghens de selve ordonnantie

6 – 2 – 0

t' Saemen 198 – 2 – 0

37. By ordonnantie van den elfsten july seventhienhondert twee en tseventig betaelt aen Jan Baptiste Joseph MAHIEU by vallidatie van den onfangher van Comennoort over de weerde van vier koeybeesten begrepen een en vertigh ponden parisis over het gedolven mers, aele, fourage, cuysschen van de stallen etc. ... twee hondert vyf en t'wintigh ponden ses schelen parisis, ende naer aftreck van vier ponden parisis ghesupponeert voor het delven van de putten wesende last locael van de casselrie resteert noch

221 – 6 – 0

38. By ordonnantie van den twalfsten septembre 1772 ghevallideert aen den ontfangher der gheseyde prochie van Comennoort over twee koeybeesten gedoodt ende ghedolven ter

hofstede van Joachim COURROUBLE begrepen derthien ponden acht schelen parisis over het mers, aelle cuype etc. ...

248 – 13 – 0

39. By ordonnantie van den derthienden jully 1772 ghevallideert aen den ontfangen van Comennoort een duyst seshondert ses en t'achtentigh ponden parisis over de weerde van de koeybeesten door hem vergoedt aen de volghende persoonen, te weten aen Josse Pierre VENANT over de prysie van den nombre van ses koeybeesten, begrepen elf ponden parisis over de fourage, mers ende aele

593 – 0 – 0

40. Ende aen Alexis DELA GRANGE over de nombre van neghen koeybeesten, begrepen derthien ponden parisis over gedolven vette

1093 – 0 – 0

t' Saemen 1686 – 0 – 0

41. By ordonnantie van den sesthienden mey 1772 betaelt aen Jean Baptiste Joseph MAHIEU tot Comennoort over de prysie van dry calvers tsynder hofstede gedoodt ende ghedolven

144 – 0 – 0

Camerbuyten Meessen

42. By ordonnantie van den 13^{den} juny 1772 gevallideert aen den ontfangen van Camerbuyten Meessen over sesthein koeybeesten gedoodt ende gedolven ter hofstede van Francois Guillielmus DELOBEL, begrepen dertigh ponden parisis over het mers ende verbrande fourage de somme van

1395 – 12 – 0

43. By andere ordonnantie van de selve daete gevallideert aenden selven over vier andere beesten ter gheseyde hofstede ghedoodt ende ghedolven, begrepen twalf ponden twalf schelen parisis over mers ende fourage

471 – 12 – 0

t' Saemen 1867 – 4 – 0

Houthem

44. By ordonnantie van den sevensten maerte 1772 ghevallideert aen den ontfangen der prochie van Houthem ver de prysie van vyf koeybeesten ghedoodt ende gedolven ter hofstede van Andries MARRANT, begrepen ses ponden parisis over mers, cuyppe etcetera ... de somme van

522 – 0 – 0

45. By ordonnantie van den tweeden mey seventhien hodnert twee en tseventig ghevallideert aen den gheseyden ontfangen van Houthem over twalf koeybeesten tsynder hofstede ghedoodt ende gedolven in dry stonden, begrepen seventhien ponden acht schelen parisis over gedolven mers, fourages etcetera ...

1326 – 12 – 0

Gheluvelt

46. Betaelt aen Pieter DE RUDDERE tot Gheluvelt over de weerde van twee koeybeesten by ordonnantie van den 22sten maerte 1772 de somme van

162 – 0 – 0

Leveringen van de inwoners van Boezinge aan het Hollandse leger in het jaar 1792¹¹

Herman Vandenbulcke

De jaren 1793 – 1794 waren woelige tijden voor onze regio en overspoelden vreemde legers onze gewesten.

Op 20 april 1792 verklaarde het revolutionaire Frankrijk de oorlog aan Oostenrijk en op 21 september 1792 verklaarden de Fransen Lodewijk XVI vervallen van zijn troon en roepen de republiek uit.

Op 6 november 1792 verslaat het Frans leger, onder aanvoering van generaal Dumouriez, de Oostenrijkers te Jemappes. Zo komen onze gewesten onder Frans gezag. In het jaar 1793 komen ganse troepen van Oostenrijkse, Engelse en Hollandse soldaten afgezakt naar onze streken.

Op 18 maart 1793 verslaan de Oostenrijkse legers op hun beurt de Franse troepen te Neerwinden. We komen terug onder Oostenrijks bestuur

Het zou echter niet lang duren want generaal Jourdan leidt te Fleureus (26 juni 1794) de Fransen naar de beslissende overwinning. Het Franse leger overspoelt onze gewesten en vestigt er een republikeins bestuur.

Door de vele oorlogen werden de inwoners van onze regio gedwongen – de ene maal door de geallieerden, de andere maal door de Fransen – allerlei taken uit te voeren, werden paarden en wagens opgeëist voor het vervoeren voor hout, gekwetsten, munitie,... naar andere steden, moesten de inwoners instaan voor het verlenen van onderdak aan de militairen, zonder nog maar te spreken van de vele plunderingen, verkrachtingen, diefstallen, vernietigen en het stelen van de oogst op de velden

Op RAB vrijwilligers zijn leveringen van verschillende gemeenten uit de regio terug te vinden. We pikken er de gemeente Boezinge uit als voorbeeld.

Boesynghe

Specificatie van wagens ende peerden geleverd door de landslieden der prochie van Boesynghe geforceert heeft door Hollandsche als volgt.

In de marge: Sij gebracht in de prestatien der Keyserlycke troupen van den maend july 1793 dus hier ROYE

Alvooren heeft Charles BONTE op den 29 jully 1793 moeten leveren eenen waegen bespannen met twee peerden tot vervoeren vier recruteurs van 't regiment Ligne met eenen arrestand van Boesynghe naer Cortrijck, die vertrocken is van s' morgens vrough ende thuys gearriveert ten 10 uren 's avonds volgens reçu hier annex sub n° 1

8 – 0 – 0

Charel Joseph DELVA heeft ten selven daghe 29 july geforceert geweest te moeten leveren een peerd ten dienste van de Hollandse ruyters van Boesynghe naer Dixmude volgens reçu sub n° 2

3 – 0 – 0

¹¹ Familysearch.org/search / Boezinge / Rechterlijke registers 1599 – 1794 / n° 447 Staten van leveringen 1793-1794

Den selven DELVA heeft op den 31sten dito geforceert geweest te moeten leveren een peert ten dienste van de dragonders van Byland van Boesynghe tot 't selve Dixmude volgens reçu sub n° 3

3 – 0 – 0

Jacobus VAN EECKE heeft op den 30sten dito geforceert geweest te moeten leveren een peerd ten dienste van Hollandsche passerende troupen van Boesynghe naer Veurne, vertrocken ten selven daghe s' morgens ende thuyt gearriveert des anderendaghts s' morgens geen reçu becommen

4 – 10 – 0

In de marge: habitat een dagh en half in consideratie als bij texte.

Den selven VAN EECKE heeft op den 1sten ougst 1793 geforceert geweest te moeten leveren twee peerden ten dienste vande dragonders van Byland van Boesynghe naer Veurne die ten selven daghe vertrocken is s' avonds ende thuyt gearriveert des anderdags s' avonds volgens reçu van gedaene dienst sub n° 4

9 – 0 – 0

19 – 10 – 0

In de marge: habitat een dagh en half in consideratie als bij texte.

Pieter DE MERSEMAN heeft ten selven dage 1 ougst insgelycx geforceert geweest te moeten leveren een peerd ten dienste van het tweede escadron dragonders van Byland van Boesynghe naer Veurne vertrocken ten selve daghe s' avonds ende thuyt gearriveert des anderdaghts s' avonds volgens reçu n° 5 ende notitie dan onder staende

4 – 10 – 0

Den 1sten ougst 1793 voorseydte heeft de prochie moeten leveren bij ordonnantie van eenen wachtmeestere van de Hollandsche ruyters eenen wagen aengespannen met twee peerden te weten het peerd van Carel PATTOU ende Franchois TIERSSOONE tot haelen van haver en hoy naer Iper om te vertransporteren naer Loo, den selven wagen is vertrocken ten selven dage ten 4 uren s' morgens ende tot Boesynghe gearriveert synde heeft den wachtmeester noch

24 – 0 – 0

versocht ende geordonneert twee peerden om aengespannen te worden aen den selven wagen er cause hij te sterck gelaeden was om te vervoeren van dito Boesynghe naer Loo te weten het peerd van de weduwe Jacobus HOSDEY ende Franchois SMAGGHE waer van d' eerste twee peerden met den wagen thuyt gearriveert syn den 3den s' avonds uytbrengende drije daegen met verblijf

24 – 0 – 0

Ende de twee leste peerden thuyt gearriveert den 2 dito s' avonds uytbrengende twee dagen volgens reçu van gedaen dienst sub n° 6 ende voorders op de declaratie van de eygenaers

-----12

Joannes VAN DEN BROELE heeft op den 1 ougst 1793 geforceert geweest te moeten leveren een peerd ten dienste van het tweede escadron dragonders van Biland van

60 – 0 – 0

Boesynghe naer Veurne, vertrocken ten selven daghe s' avonds ende thuyt gearriveert s' anderdags s' avonds volgens reçu van gedaen dienst sub n° 7 uytbrengende een dagh ende nach

4 – 10 – 0

Jacobus BECQUAERT heeft op den 3 dito ten 8 uren s' morgens moeten leveren synen waegen met twee peerden tot vertransporteren siecken van de Hollandsche passerende troupen van Boesynghe naer Iper thuyt gearriveert ten selven daeghe geen reçu becommen

8 – 0 – 0

Tesaemen: **72 – 10 – 0**

De weduwe Joannes DE MERSEMAN ende Corneel DOOM hebben op den 21 ougt 1793 ten een uren naer middagh geforceert geweest door de Keyserlycke troupen te moeten geven elck een peerdt met wagen die tot Boesynghe gelaeden wiert met een deel haver van eenen anderen wagen die te sterck gelaeden was ende de selve moeten vervoeren bij Duynkercke ende van daer met 't selve gelaeden voer moeten rijden naer Ghivelde ende aldaer gelost, van daer moeten vertrecken naer Veurne ene gelaeden amonitie¹² brood ende vervoert bij 't selve Duynkercke aldaer gelost, ende thuyt gearriveert 26 dito 's avonds uytbrengende 6 dagen geen reçu becommen

In de marge: zij gebracht onder de prestatien der Keyserlycke troupen vanden maend oust 1793 dus hier ROYE.

Charel PAUWELS heeft op den 20 dito naer middag ten twee uren geforceert geweest van eene corporaal van de HESSENSCHE troupen te moeten verblijven ter Plaetse van Boesynghe tot sanderdags 21 dito naer middagh tot gelycke twee uren een peerd

In de marge: sy gebracht onder de prestatie der Hessensche troupen van den maend ougst 1793.

Aldus dese specificatie gemaekt ingevolghede vooren geaccuseerde recus ende voorders op het verclaers van de respectie eygenaers in dese vermeldt bij affirmatie van eede, desen 18 septembre 1793 ende was onderteekend als greffier ELLEBOUDT

Sy betaelt door meester DE CONINCK ontfangen der Casselrye Iper de somme van twee entseventigh ponden thien schellynghen paris om by de regierders der prochie van Boesynghe gedistribueert te worden aen ende op acquit van de respectie goedvynders over ende ter causen als vooren vermeldt actum in't collegie den 7 X^{bre} 1793 ende was onderteekend VANDERMEERSCH

72 ponden 10 schellynghen 0 paris

Collationne¹³ iegens het origineel ende daer aen bevonden conforme by my onderschreven greffier VAN EECKE

Boesynghe 30 july 1793

Hollanders

Staet van de leverynghe van ses wagens ider bespannen met twee peerden die de prochie van Boesynghe belast was te leveren op den 31 july 1793 ten ses uren smorgens de welcke hun mosten laeten vynden ter gestelde ure hier vooren op de groote marct tot Iper recht voor de Casselrye om aldaer t'ontfangen de orders hunder destinatie van den heere DE GHEUS schepen commissaris, dit voor de Hollandsche troupen alles ingevolghede 't ordre by brieve van daten 30 dito onderteekend DE GHEUS schepen commissaris voorseyd soo volgt.

Alvooren Ignaes VERCAMER een peerd

Ignaes DE GRAEVE een peerd

De selve eenen waegen

32 – 0 – 0

In de marge: vertrocken den 31 july 1793 s' morgens ende thuyt gearriveert den 3 ougst dar naer uytbrengende 4 dagen hebbende moeten rijden tot Loo habeat te saemen 32 – 0 – 0

¹² Amonitie: Amunitie: gewone benaming in de volkstaal voor krijgsvoorraad of krijgsbehoefden, inzonderheid gezegd van al de benodigheden tot het schieten en werpen uit vuurwapens. (ONW)

¹³ Collationne: collationeren: vergelijken. (ONW)

Joannes BECQUAERT een peerd
Pieter Jacobus DE BANDT een peerd
De selve eenen waegen
32 – 0 – 0
64 – 0 – 0

In de marge: idem 4 dagen

Baptiste SMAGGHE een peerd
Vidua Jacobus HOSDEY een peerd
De selve eenen waegen
32 – 0 – 0

In de marge: idem 4 dagen

Ferdinand DE PUYDT een peerd
Dominicus HONDEGHEM een peerd
De selve eenen waegen
32 – 0 – 0

In de marge: idem 4 dagen

Charel DE BLEU een peerd
Franchois DE GRAVE een peerd
De selve eenen waegen
32 – 0 – 0

In de marge: idem 4 dagen

Joseph MARKEY een peerd
Pieter BOUSSELAERE een peerd
De selve eenen wagen
32 – 0 – 0

In de marge: idem 4 dagen

Tesaemen: **192 – 0 – 0**

Aldus desen staet gemaekt ingevolghede lyste danof synde van den 30 july 1793 ende declaratie van de eygenaers onder eede als greffier ende was onderteekend ELLEBOUDT.

Ita est volgens requisitie¹⁴ aen mij gedaen door d' heer BOURLA commissaris civil sub n° 31 nemaer wat aengaet 't reçu heeft den general quartier meester KNOCH my schriftelyck het selve gerefuseert desen brief liggende inde selve farde tusschen de n° 38 ende 39 seggende hij met niemand anders te doen te hebben als met d' heer BOURLA wat aengaet het nombre van daegehen de selve hebben effectivelyck vier daeghen in convoy geweest volgens mijne kennisse.

Iper desen 2 7bre DE GHEUS schepen commissaris, Hollandsche trouppen als in het hoofd gestelt is.

Sij betaelt door meestere DE CONINCK ontfanger generael de somme van hondert twee en tnegentigh ponden parisis over ende ter causen als boven om gedistribueert te worden aen de respective geinterresseerde op elckx acquit dor de regie der prochie van Boesynghe.

Actum in't collegie den 3de 7bre 1793 onderteekend VANDERMEERSCH.

192 ponden 0 schellyngen 0 parisis conforme aen't origineel by my onderschreven greffier VANEECKE.

¹⁴ Requisitie: hier: vordering van goederen en personen ten behoeve van een leger. (ONW)

Boesynghe 1 juny 1793

Staet van de leverynghe van thien wagens elcken bespannen met twee peerden die de prochie van Boesynghe belast wasch te leveren op den 1sten juny 1793 jegens den drye uren naer middagh om fourage¹⁵ te vervoeren voor de Hollandsche troupen welcke waegens hun mosten laeten vynden ter voorseyde ure in het oudt clooster der Capicinissen binnen de stadt Iper om aldaer de geseyde fourage op te laeden alles volgens t'ordre by brieve van wegen mijn heeren van het hoofd collegie der Zaele ende Casselrye van Iper van daten 1 juny 1793 voorseyd onderteekend DE GHEUS soo volgt

In de marge: alle de persoonen van dit convoy hebben hun devoir gedaen ende gereden tot Iper, de welcke naer huys gesonden syn geweest als hun niet noodigh hebbende

1

Alvooren Michiel LORIDAN een peerd
Joannes VALLAEYS een peerdt
de selve eenen waegen 8 – 0 – 0

2

Joannes VANDEN BROELE een peerd
Joannes Baptiste HAUSPIE een peerd
de selve eenen waegen 8 – 0 – 0

3

16 – 0 – 0
Charles Eugenius VANEECKE een peerd
Pieter BOUSSEMAERE een peerdt
de selve een waegen 8 – 0 – 0

4

Leopoldus MERLEVEDE een peerd
Joachim DESCAMP een peerdt
de selve eenen waegen 8 – 0 – 0

5

Charel PAUWELS een peerd
Franchois BOSSAERT een peert
de selve eenen wagen 8 – 0 – 0

6

Pieter Joannes SOENEN een peerd
Vidua Ignaes ROUSSEEUW een peerd
de selve eenen waegen 8 – 0 – 0

7

De weduwe Pieter Jacobus VERBRUGGHE een peerd
Corneel DOOM een peerd
de selve eenen wagen 8 – 0 – 0

8

¹⁵ Fourage: veevoeder, inzonderheid hooi en stro. (ONW)

Vidua Pieter VERHACKX een peerd
Constantin BEELE een peerd
de selve eenen waegen 8 – 0 – 0

9
Jacobus KINOO een peerd
Jacobus MERSEMAN een peerd
de selve eenen wagen 8 – 0 – 0
72 – 0 – 0

10
Franchois DE BANDT een peerd
Charel VAN EECKE op Pilkem een peerd
de selve eenen wagen 8 – 0 – 0
tsaemen 80 – 0 – 0

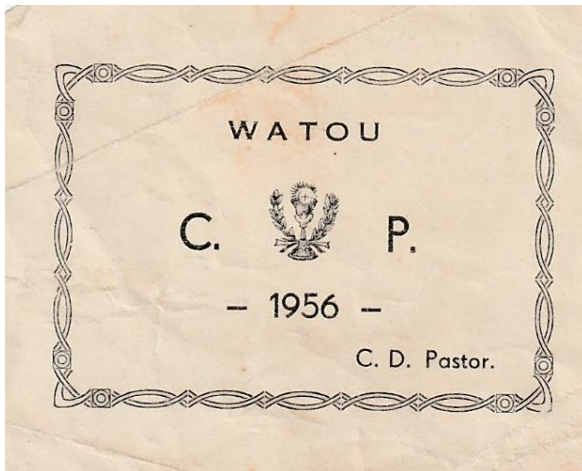
Aldus desen staet gemaekt ingevolghede de lijstede danof gemaect den 1sten juny 1793 ende ws onderteekend als greffier ELLEBOUDT

Ita est volgens de requisitie aen mij gedaen door d'heer BOURLA commissaris civil sub. n° 13 ende aen KNOCH, général quartier maitre begripende nog veele ander waegens in den maend van mey ende was onderteekend F. DE GHEUS, schepen commissaris
Het selve in mijne tabelle annoteert als gereleert te hebben Hollandsche troupen als in het hooft gestelt is

Betaelt door Meestere DE CONINCK ontfangher generael de somme van tachtentigh ponden parisis over de ter causen als in dezen om door de regie der prochie van Boesynghe gedestribueert te worden aen de respectieve geïnteresserde op elckx acquit actum in't collegie den 3^{den} 7bre 1773 ende was onderteekent VAN DER MEERSCH
80 – 0 – 0 Collationné als greffier jegens t'origineel VANEECKE

Het vergeten Paasbriefje

Marc Leupe

In mijn familiearchief bezit ik een “paasbriefje” dat vermoedelijk nog afkomstig is van één van mijn grootouders. Ik vind dat een dergelijk document deel uit maakt van de geschiedenis van de familie.

Inderdaad, bij nader onderzoek moeten we de impact vaststellen die het katholiek geloof op iedere oudere gehad heeft.

In de kerkelijke geboden stond en staat immers dat de Rooms Katholieke gelovigen hun Paasplicht moesten houden.

Senioren en medioren¹⁶ kennen alvast nog het rijmpje dat ze op hun plechtige communie moesten kennen: “Zon- en feestdag zult gij eren,

op boet- en vrijdag vlees ontberen, houdt de vasten ongeschonden, biecht minstens eens per jaar uw zonden en nut met Pasen 't brood des Heren”.

Iedere gelovige had dus de kerkelijke plicht tijdens de veertiendaagse periode rond Pasen te biechten en te communiceren. Het naleven van deze verplichting was vrij algemeen.

De parochianen die deze plicht niet tot de hunne hadden gerekend werden effectief vermaand.

In de laatste decennia van de 18de eeuw nam het aantal “paasplichtverzuimers” toe.

Hoe meer inwoners op de parochie, hoe moeilijker de pastoor kon uitmaken wie zijn paasplicht al of niet had vervuld.

Om het naleven van de paasplicht te controleren werden *biechtbriefjes* (in het Frans: billet de confession) of paasbriefjes ingevoerd. Het was een oude gewoonte, dat aan de biechtelingen een biechtbewijs werd uitgereikt. Mensen die ervan werden verdacht hun paasplicht niet vervuld te hebben konden aldus geen bewijs ervan voorleggen.

Er is briefwisseling bekend waarbij de pastoor in het bisdom Brugge melding maakt van publieke figuren die deze verplichting aan hun laars laptten. Deze personen waren bijgevolg *suspect*, gevaarlijk of verdacht. Ze mochten niet in aanmerking komen voor ambten waar de kerk inspraak had. Te Brugge verzamelde een katholieke werkbaas zelf de briefjes van zijn knechten om ze aan de pastoor te bezorgen. Huismoeders die van de dis trokken, gingen liever persoonlijk het briefje aan de pastoor afgeven, aldus konden ze nog een brood of een zak kolen krijgen¹⁷.

Of dit overal in de praktijk werd opgevolgd weten we niet.

We kennen wel het fenomeen van de *paasbriefjes*.

Rond Pasen werd afgesloten met de Dominica in Albis, het afleggen van de witte gewaden, Beloken Pasen. De periode werd *beloken*, de luiken waren dicht gedaan. Na Beloken Pasen kon je je Paasplicht niet meer houden.

Zo kunnen we vaststellen dat een katholiek zijn Pasen moest houden-vanaf P_salmzondag tot beloken Pasen d.w.z. de zondag na Pasen.

De Paasplicht was een kerkelijke wet. Het kerkelijk recht was disciplinair en formeel juridisch van een heel hoogstaand niveau en is ook lang model geweest in de procedures en de recht technische terminologie.

¹⁶ Medioren: vijftigers

¹⁷ Bron: De Biekorf / Jaargang 1951 / n° 3

Met Keizer Constantijn werden kerk en staat bondgenoten. De latere toestanden waarin de ketterjacht vaak toegeschoven werd naar de staatsinstelling waren spijtige ontsporingen. De geschiedenis leert hier duidelijk hoe *recht* en *gerechtigheid* wel eens bewijzen dat Vrouwe Justitia niet enkel geblinddoekt maar ook wel eens blind kan zijn.

De kerkelijke wet is hierin niet zonder meer te vereenzelvigen met de goddelijke.

Briefjes

Er is wellicht een tijd geweest dat die briefjes met de hand waren geschreven. In de "Status Animarum"¹⁸ van Boezinge 1610-1611¹⁹ lezen we dat de priester bij sommige parochianen erbij schreef dat zij een bewijs hadden gekregen van de pastoor van de parochie waar ze hun paasplicht hadden vervuld.

Het fenomeen van de briefje moet derhalve ontstaan zijn bij de opkomst van het protestantisme. Wellicht is dit uit de tijd dat de pastoor teveel gelovigen effectief te controleren had. Na het Concilie van Trente (1545-1563) organiseerde de kerk zich structureel en met de seminaries stabiliseerde zich de priesteropleiding zodat er beter opgeleide geestelijken waren. Ze waren meer gemotiveerd om nauwkeuriger toezicht te houden op het punctueel naleven van de kerkelijke wet. Dat blijkt duidelijk uit de parochieregisters: de doopregisters en de overlijdennotities. Hier werd de controlerende functie noodzakelijk om de huwelijken volgens kerkelijk recht te controleren.

Voor de overige sacramenten moest men in de doopregisters genoteerd staan.

Om het sacrament van het huwelijk in staat van genade aan elkaar toe te dienen moest ook het feit dat de gehuwden hun paasplicht hadden vervuld gecheckt worden. Daar hoorde een biechtbriefje bij. Het paasbriefje kon hier dus ook voor dienen. Het zal allicht bij *labiele* gelovigen ook soms de noodoplossing geweest zijn om bij de gewetensvolle dorpsheer hun *staat van genade* te bewijzen, bijvoorbeeld omdat ze niet naar de parochiekerk waren gekomen, maar bij de paters hun paasplicht hadden vervuld, of het voorgaande jaar in een andere parochie woonden.

Het jongste paasbrief bij ons bekend dateert van Pasen 1964.

Opmerking:

Misschien kende u dit fenomeen. We zouden het op prijs stellen mocht u ons hierover informeren. Contact werd reeds opgenomen met andere regionale afdelingen van Familiekunde Vlaanderen, evenals met het archief van het bisdom Rijsel werd reeds contact genomen, doch op dit ogenblik nog altijd met negatief resultaat. We veronderstellen echter dat dergelijke praktijk ook buiten West-Vlaanderen toegepast werd.

Indien iemand weet heeft betreffende het gebruik van dergelijke biecht- of paasbriefje, graag contact opnemen met Marc Leupe: leupe.marc@skynet.be

¹⁸ Status Animarum: staat van de zielen, lijst van de parochianen

¹⁹ Status Animarum Boezinge 1610 – 1611. Uitgave Vlaamse Vereniging voor Familiekunde Afdeling Westhoek / N. Boussemaere & K. Papin.

Word lid

Voordelen lidmaatschap:

Wanneer u lid wordt van Familiekunde Vlaanderen ontvangt u niet enkel het tijdschrift “Vlaamse Stam” bij u thuis in de bus, maar krijgt u daarenboven nog andere voordelen, zoals gratis bezoeken aan al de documentatiecentra verspreid over geheel Vlaanderen en Brussel, sterke prijsvermindering bij deelname aan cursussen of voordrachten,... U kan de vereniging financieel steunen, door gewoon lid, steunend lid of beschermend lid te worden.

Bijdrage Familiekunde Vlaanderen 2023:

Gewoon lid: na 15 januari 2023: 40 €

2de persoon in het gezin: 10 €

Steunend lid: 54 €

Begunstigde: Familiekunde Vlaanderen vzw, Van Heybeeckstraat 3, 2170 Merksem

Rekening: IBAN BE58 4141 1712 2179 - BIC KREDBEBB

Steun onze afdeling FV regio Ieper-Diksmuide en vermeld bij de betaling “Afdeling FV regio Ieper-Diksmuide”.

Voor meer uitleg betreffende Familiekunde Vlaanderen: www.familiekunde-vlaanderen.be